

BLOGI

Modernilla maksamisella tehokkuushyötyjä ja kustannussäästöjä

20.5.2014 • BLOGI • KARI KEMPPAINEN

Maksaminen on läsnä meidän kaikkien arjessa – halusimmepa sitä tai emme. Usein emme kuitenkaan kiinnitä siihen kovinkaan suurta huomiota. Maksaminen on jotakin huomaamatonta taustalla tapahtuvaa toimintaa, jonka otamme itsestäänselvytenä. Ainoastaan silloin, kun maksaminen ei jostain syystä toimi tai se on mielestämme kohtuuttoman kallista, kiinnitämme siihen huomiota.

Toisinaan kuulee sanottavan, että maksaminen on öljy tai voiteluaine, joka pitää talouden rattaat pyörimässä. Kuluttajina maksamme ostoksemme kaupan kassalla tai verkkokaupassa, teemme tilisiirtoja ja maksamme e-laskuja verkkopankissa. Yritykset maksavat palkkoja, tilauksia ja veroja, ja viranomaiset maksavat tukia ja etuuksia. Maksaminen ja maksupalvelut kytkeytyvät tiiviisti myös yritysten taloushallinnon järjestelmiin ja kaupan kassa-järjestelmiin.

Näiden kaikkien takana, jossain silmiltämme piilossa, pyörivät maksujärjestelmät, jotka mahdollistavat varojen siirron mitä erilaisimmissa maksamistilanteissa. Mitä automatisoidummin nämä järjestelmät toimivat yhteen itse maksutapahtuman kanssa, sitä suuremmat tehokkuushyödyt ja kustannussäästöt voidaan saavuttaa. Tästä hyötyvät kaupat, yritykset ja loppujen lopuksi myös kuluttajat, kun kustannustehokkaampien maksamisen taustaprosessien hyödyt heijastuvat tuotteiden ja palveluiden hinnoissa. Jotta nämä varojen siirrot onnistuvat sujuvasti ja turvallisesti, viranomaiset seuraavat ja valvovat niitä välittävien maksujärjestelmien toimintaa.

Myös Suomen Pankin yhtenä perustehtävänä on huolehtia maksujärjestelmien luotettavuudesta ja tehokkuudesta sekä osallistua niiden kehittämiseen. Toteuttaakseen tätä tehtäväänsä yhä vaativammassa toimintaympäristössä Pankki perusti tammikuussa 2014 maksuneuvoston¹. Se kokoaa yhteen maksupalveluiden käyttäjät, tuottajat sekä viranomaiset ja tarjoaa maksamisen eri sidosryhmille foorumin avoimeen keskusteluun ja ajatusten vaihtoon.

Maksuneuvoston tavoitteena on tukea edistyksellisten, kansainvälisesti yhteensopivien sekä koko yhteiskunnan kannalta tehokkaiden maksamisratkaisujen hyödyntämistä.

Keskeistä uuden yhteistyöfoorumin toiminnassa on nimenomaan sen laaja tarkastelukulma. Se tarkastelee maksujenvälityksen tehokkuutta koko yhteiskunnan näkökulmasta. Maksujärjestelmähän ovat tyypillinen esimerkki verkostotoimialasta, jossa järjestelmien yhteentoimivuus on olennaista: maksun on kuljettava sujuvasti ja turvallisesti maksajalta maksunsaajalle. Tämä edellyttää yhteisesti hyväksytyjä maksustandardeja ja toimintaperiaatteita.

Verkostotoimialalle tyypillisesti uusien maksuratkaisujen leviäminen voi tyydyttää ”muna-kana” -ongelmaan: käyttäjät eivät halua ottaa uutta maksutapaa käyttöön, koska sillä ei voi maksaa kovin monessa paikassa; tai maksupalveluiden tuottajat eivät halua ottaa sitä tuotevalikoimaansa, koska sillä on niin vähän käyttäjiä. Tämä ongelma voi hidastaa tai jopa estää uusien maksamisratkaisujen käyttöönottoa, vaikka ne laajasti käytettyinä olisivat hyödyllisiä kaikille maksuketjun osapuolille.

Maksuneuvosto luo puitteet avoimelle keskustelulle, jolla tätä muna-kana -ongelmaa voidaan lievittää. Siellä voidaan yhteisesti pohtia uusien ideoiden tai ratkaisujen – olivatpa ne sitten kotimaisia tai kansainvälisiä – hyviä ja huonoja puolia sekä soveltuvuutta suomalaisille maksamisen markkinoille. Lopulliset päätökset niiden jatkokehittämisestä tai käyttöönotosta jokainen toimija tekee kuitenkin omakohtaisesti.

Maksamisella on myös sekä suoria että epäsuoria kytköksiä meneillään oleviin digitaalisen talouden hankkeisiin, esimerkiksi ICT 2015 -selvityksen pohjalta syntyneeseen kansallinen palveluväylä -hankkeeseen. Maksuneuvosto on oiva foorumi näiden kytkösten selvittämiseen ja tehokkaiden maksamiskytkentöjen varmistamiseen.

Koska eri maksamistilanteet vaativat erilaisia ratkaisuja, näitä on hyvä pohtia yhteisesti maksupalveluiden käyttäjien, tuottajien ja viranomaisten kesken, jotta erilaiset tarpeet ja rajoitteet saadaan huomioitua. Maksuneuvosto voi näin tukea ja edistää koko yhteiskunnan kannalta tehokkaita maksupalveluita. Se pyrkii osaltaan myötävaikuttamaan siihen, että maksupalvelut ovat tulevaisuudessakin käyttäjilleen käteviä ja tuottajilleen tarkoituksenmukaisia.

¹ Ks. http://www.suomenpankki.fi/fi/rahoitusjarjestelman_vakaus/maksuneuvosto/Pages/default.aspx

KIRJOITTAJA

Kari Kemppainen

Ekonomisti rahoitusmarkkina- ja tilasto-osaston yleisvalvontatoimistossa

Kari.Kemppainen (at) bof.fi

AVAINSANAT:

- Maksaminen
- Maksujärjestelmät
- Raha